

них, соціально-етичних, психологічних заходів, які спрямовані задля процвітання економіки та є основним завданням Анти-монопольного комітету України. Антимонопольний комітет України, протягом всього часу своєї діяльності, стояв на захисті добросовісної економічної конкуренції та інтересів широких кіл українського суспільства.

Разом з тим, у пріоритетних напрямках діяльності Антимонопольного комітету України у 2011 році запропоновано, зокрема, внесення пропозицій щодо посилення інституційної незалежності Антимонопольного комітету України при державному захисті економічної конкуренції в Україні [10].

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про стан реалізації антимонопольної політики» №1036 від 22 грудня 1995 р.
2. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» // ВВР. – 1994. – №10. – С. 43.

3. Козлов В'ячеслав, державний уповноважений Антимонопольного комітету України. Про накладання штрафів за порушення в сфері контролю економічної концентрації // Конкуренція. – 2002. – №2.

4. Закон України «Про здійснення державних закупівель» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, №33, ст. 471.

5. Річний звіт Антимонопольного комітету України за 2005 рік. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України.

6. Річний звіт Антимонопольного комітету України за 2006 рік. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України.

7. Річний звіт Антимонопольного комітету України за 2007 рік. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України.

8. Річний звіт Антимонопольного комітету України за 2008 рік. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України.

9. Річний звіт Антимонопольного комітету України за 2009 рік. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України.

10. Річний звіт Антимонопольного комітету України за 2010 рік. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України.

*І.В. ХОДАН,
здобувач, асистент кафедри, Київський національний університет ім. В. Гетьмана*

Державна підтримка підприємництва: світовий досвід загального та особливого

На основі аналізу світового досвіду досліджено підходи до здійснення державної підтримки підприємництва, в результаті чого виділено основні напрями сприяння підприємницькій діяльності.

Ключові слова: світовий досвід державної підтримки підприємництва, підтримка малих та середніх підприємств, підтримка екологічно чистої продукції.

На основе анализа мирового опыта исследованы подходы к осуществлению государственной поддержки предпринимательства, в результате чего выделены основные направления содействия предпринимательской деятельности.

Ключевые слова: мировой опыт государственной поддержки предпринимательства, поддержка малых и средних предприятий, поддержка экологически чистой продукции.

The analysis of international experience in research approaches to public support, as result is a significant emphasis to promote business activities.

Keywords: international experience of public support, support for small and medium enterprises, support for environmentally friendly products.

Постановка проблеми. Для України з огляду на перспективи інтеграції у ЄС та участі у європейському просторі доцільним є вивчення та адаптація досвіду європейських країн, зокрема тих, де розвиток підприємництва відбувається в умовах обме-

жених фінансових ресурсів. Слід зазначити, що у більшості країн світу здійснюється державна підтримка діяльності суб'єктів підприємництва. Звісно, ступінь і види державної підтримки залежать від стану законодавства та засад економічної безпеки діяльності суб'єктів господарювання. У багатьох країнах Західної Європи уряди дуже серйозно ставляться до розвитку підприємництва, вбачаючи в ньому ефективний засіб пом'якшення соціальних та економічних проблем у суспільстві, надаючи йому істотну фінансову допомогу.

Державна підтримка підприємств вважається обґрунтованою, якщо вона сприяє усуненню провалів ринку, тобто ситуацій, коли ринкові механізми не забезпечують ефективного за Парето розподілу ресурсів. В інших випадках її застосування спричиняє спотворення конкуренції на ринку, оскільки одні виробники опиняються у вигідніших умовах, ніж інші. СОТ і ЄС запровадили обмеження на застосування державної підтримки підприємств з метою недопущення порушень конкурентного ринкового середовища на міжнародному ринку [1, с. 70].

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженню проблем формування політики державної підтримки підприємств присвячені праці Б. Спенсера, Р. Болдіна, П. Кругмана, В. Полтеровича, Дж. Штігліца, І. Запатріної, О. Буланої, І. Луїної, В. Сіденко, З.С. Варналія та інших.

Мета статті. На сьогодні Україна має великий досвід спроб державної підтримки підприємництва. Але заходи, які проводи-

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

лися, не привели до позитивних результатів. Тому виникає потреба у вивченні досвіду розвинених країн світу, що дасть змогу визначити найбільш оптимальні шляхи державної підтримки підприємництва для України.

Виклад основного матеріалу. Світовий досвід державної підтримки підприємництва включає систему важелів, які стимулюють всі сторони господарської діяльності підприємств, а саме їх створення, функціонування, комерційну діяльність, фінанси, інвестиції, інновації тощо (рис. 1).

Аналізуючи світовий досвід державної підтримки підприємництва, вважаємо за необхідне виділити такі характерні риси:

– значний вплив на політику державної підтримки підприємництва в європейських країнах має членство у Європейському Союзі. Наявність спільного ринку вимагає, щоб державна допомога в країнах – членах ЄС надавалася без порушення конкурентного середовища. А тому в останні роки підтримка з боку держави спрямовувалася на стимулювання економіки загалом, а не на окремих підприємств та галузей, зокрема на розвиток інфраструктури (державна підтримка транспорту, фінансування інфраструктурних проектів тощо), розвиток людського капіталу (державна підтримка на навчання персоналу та науково-технічних розробок, що вимагає вдосконалення кваліфікації працівників і менеджерів, які залучаються до досліджень) та вирішення соціальних проблем (зокрема в окремих країнах нада-

ється державна підтримка на створення нових робочих місць або збереження вже існуючих, наприклад, нещодавно Франція надала допомогу автовиробникам за умови збереження наявних робочих місць). Але така політика здійснюється лише протягом останніх десяти років [2, с. 150];

– орієнтація розвинутих країн на зменшення загальних обсягів державної підтримки підприємництва. Так, у період 1992–2007 років відбулося значне зниження обсягів державної допомоги. Наприклад, у Німеччині обсяги державної допомоги скоротилися з 26,7 млрд. євро в 1992 році до 14,1 млрд. євро в 2007 році (або на 89,4%), в Італії – з 17,7 млрд. євро в 1992 році до 3,9 млрд. євро в 2007 році (або в 3,5 раза);

– скорочення масштабів прямої державної підтримки та застосування більшою мірою засобів непрямої підтримки. Враховуючи обмеженість бюджетних коштів слід обирати оптимальний варіант державної підтримки суб'єктів господарювання, який би з одного боку, стимулював до здійснення структурних змін і запровадження ефективніших технологій, а з іншого – не потребував би великих сум бюджетних коштів, особливо нерентабельним підприємствам. Непрямі методи підтримки стимулюють суб'єктів господарювання до самостійності та ініціативи, без очікування суб'єктом господарювання чергової фінансової допомоги з боку держави, і спрямовані на довгострокову перспективу [4, с. 136];

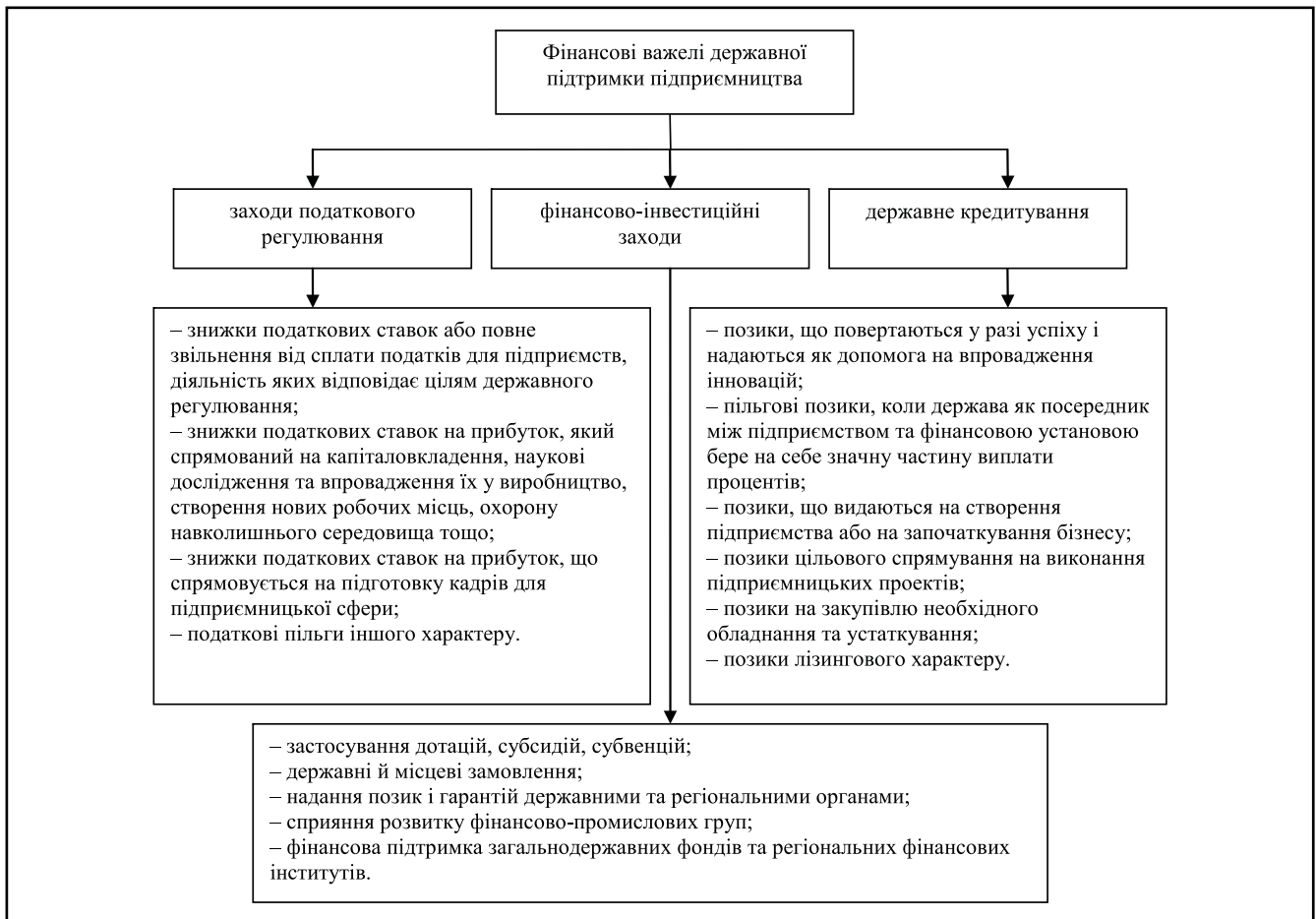

Рисунок 1. Загальні підходи фінансових важелів державної підтримки підприємництва, властиві країнам світу

Джерело: складено за даними [3].

– перехід від селективної до «горизонтальної» підтримки підприємств з боку держав. Селективна державна підтримка надається конкретним галузям і підприємствам, а «горизонтальна» на відміну від неї спрямована на створення найбільш сприятливих економічних умов розвитку для максимально широкого кола учасників ринку [2, с. 152]. Основним видом державної підтримки економіки в країнах-членах ЄС у 1992–2007 роках стала саме «горизонтальна» допомога, до якої відноситься допомога на захист навколишнього середовища та енергозбереження, на науково-дослідні розробки, малим та середнім підприємствам, на навчання персоналу, для підтримки підприємств з високими економічними ризиками (венчурним капіталом) тощо. Зауважимо, що державна підтримка підприємництва в європейських країнах була спрямована на створення конкурентного середовища та обмеження надання державної допомоги, яка є неефективною, або навіть шкідливою для економіки. За висловлюванням В.Р. Сіденка «зростаюче переважання заходів саме горизонтальної, а не селективної допомоги, дозволяє не підпадати під систему обмежень СОТ і суттєво посилювати при цьому міжнародні конкурентні позиції за рахунок загального покращення інституційної бази ведення бізнесу, підвищення рівня технологій та людського капіталу тощо, тобто за рахунок прискореного розвитку саме тих сфер, які мають значні позитивні екстернальні ефекти» [5, с. 196].

Таким чином, загальними вимогами СОТ та ЄС до державної підтримки підприємств є [1, с. 71]:

1. Підтримка окремих суб'єктів господарювання у невеликих обсягах: чим меншим є обсяг цієї підтримки, тим слабший вплив

вона справляє на ринкове середовище, і відповідно менше шкодить іншим підприємствам.

2. Підтримка підприємств, яка не завдає серйозної шкоди конкурентному середовищу. Найчастіше дозволеною вважається державна підтримка малих і середніх підприємств, оскільки через їх невеликий вплив на ринок така підтримка не шкодить конкуренції, тоді як державна підтримка великих підприємств можлива лише у виняткових випадках.

3. Фінансування заходів, позитивний результат яких перевищує шкоду, завдану ними конкурентному середовищу. До таких заходів віднесено державну підтримку підприємств у проблемних регіонах, а також підтримку науково-технічних розробок і на модернізацію виробництва відповідно до екологічних стандартів, а також допомогу на забезпечення зайнятості, навчання персоналу, збереження культурного надбання тощо.

Розглянемо основні напрями державної підтримки в зарубіжних країнах. Оскільки малі і середні підприємства є рушійною силою, яка спроможна повернути економіку від спаду до зростання, про що переконливо доводить досвід колишніх соціалістичних держав (Польщі, Угорщини) шляхом застосування різних методів державної підтримки функціонування підприємництва (табл. 1).

Економічні реформи, які проводилися у Польщі, дали змогу країні вступити в Європейський Союз, що є прикладом для України. Польща має беззаперечний результат – розвиток приватного сектору, а саме малого та середнього бізнесу, що став вагомою рушійною силою на шляху до формування нового соціального та економічного простору. Тенденції до посилення значущості малих і середніх підприємств спостерігаються з

Таблиця 1. Світовий досвід підтримки малого і середнього підприємництва

Країна	Організаційні структури та їх функції	Непрямі економічні стимули	Світовий рейтинг
Польща	Польський фонд підтримки та розвитку МСП, що забезпечив взаємодію 240 агентств та інститутів підтримки МСП. Надає достовірну та аналітичну інформацію про стан МСП та перспективи розвитку. Національний фонд кредитних гарантій, що гарантував надання кредитів МСП, створено мережу регіональних фондів для підтримки аграрних та депресивних районів. Агентство розвитку техніки та технологій, що сприяє розвитку інноваційних технологій та їх застосуванню в МПС	– пільгові податкові тарифи для щойно створених підприємств та підприємств, що надають нові робочі місця; – зміцнення системи гарантування кредитів для МСП та системи фондів кредитування малих підприємств	70
Угорщина	Національна рада розвитку підприємництва та Міністерство економіки (визначають напрями державної політики в країні стосовно МСП та контролюють її реалізацію). Агентство з розвитку інвестицій та торгівлі та холдинги регіонального розвитку (контролює розподіл фінансової підтримки МСП). Державний банк розвитку (видає та контролює фінанси для МСП). Державне акціонерне товариство гарантій (надає державні гарантії організаціям, які видають кредити). Державний фонд підтримки інновацій та науково-дослідницької діяльності (сприяє розвитку інноваційної діяльності у підприємницьких структурах)	– зниження податкового навантаження; – спрощення звітності; – пільгове кредитування; – принцип «одного вікна» у разі відкриття підприємств	46
США	АМБ (розробляє план розвитку малого підприємництва і надає фінансову допомогу). Сенат США схвалив 17 вересня 2010 р. законопроект про підтримку малого бізнесу вартістю \$30 млрд. Законопроект не тільки надаватиме підтримку банкам у наданні кредитів, але і забезпечуватиме американських підприємців різними податковими пільгами	– поетапне зменшення податкових ставок; – пониження прогресивних податкових стягнень; – достатньо вузька податкова база; – широка сфера застосування податкових пільг	5

Джерело: складено за даними [6, 199].

2003 року. На кінець 2009 року частка малих і середніх підприємств у загальній кількості зайнятого населення – 60%, а частка їх в ВВП країни – 46–47%, а у загальній чисельності всіх підприємств – 99% [7]. (Для порівняння: у структурі вітчизняних підприємств найбільшу частку займають саме малі – 85,1%, натомість у малому бізнесі зайнято лише 15% усіх працездатних громадян, а частка сектору у ВВП країни не перевищує 8%.)

Сучасні позитивні тенденції в економіці Польщі пояснюються послідовною реалізацією державою низки реформ для підтримки малого бізнесу:

а) національна система послуг для малих і середніх підприємств реалізується через діяльність мережі центрів, які співпрацюють між собою. Польська агенція розвитку підприємництва підтримує та координує їх. Із початку 2005 року у межах цієї системи ведеться реєстр центрів, які надають послуги малому та середньому бізнесу. До нього можуть входити організації, що забезпечують належне надання консультаційних, навчальних, інформаційних або фінансових послуг представникам малого та середнього бізнесу, є неприбутковими або використовують свій прибуток для підтримки підприємництва, мають необхідний технічний і економічний потенціал, систему забезпечення якості послуг, забезпечені кваліфікованими спеціалістами та дотримуються правил професійної етики;

б) у 1986 році в ЄС започатковано мережу Євро Інфо Центрив. У Польщі вони з'явилися в 1992 році. З огляду на підготовку країни до вступу в ЄС такі центри мали інформувати підприємців про цю організацію. Сьогодні в Польщі діє 14 Євро Інфо Центрив. Вони функціонують у найбільш економічно розвинутих регіонах країни. Центри надають підприємцям інформацію стосовно польського законодавства та законодавства ЄС, джерел фінансування сектору малого та середнього бізнесу, програм ЄС, які доступні для польських компаній та організацій, сприяють у пошуку економічних партнерів, консультують підприємців із країн ЄС щодо формально-правових умов господарської діяльності у Польщі та можливостей співпраці з польськими підприємствами і установами [8];

в) Польща є яскравим прикладом успішного функціонування програм мікрокредитування, сприяння експорту та інтернаціоналізації діяльності малих і середніх підприємств, використання інструментів грантової підтримки новостворених підприємств, особливо інноваційно-орієнтованих. Демонстрація польського досвіду полягає в формуванні законодавчої бази, що охоплює сектор малих і середніх підприємств, програм їх підтримки. На сьогодні у Польщі працюють 74 позикових фонди, які відіграють надзвичайно важливе значення у розвитку малого та середнього бізнесу [9]. Ці структури надають позики підприємствам, які є платоспроможними, але не можуть виконати всі вимоги для отримання банківського кредиту.

Окрім позикових фондів, важливе значення для розвитку підприємництва мають і фонди кредитних порук. Вони сприяють доступу малих та середніх підприємств до зовнішніх джерел фінансування, тобто допомагають їм отримати можливість фінансування шляхом гарантування частини (50–80%) кредиту чи позички. Послугами поручительських фондів можуть скориста-

тися підприємці, які мають намір взяти позику, є кредитоспроможними, але не мають забезпечення, якого вимагають банки;

г) з 2005 року Польська агенція розвитку підприємництва (ПАРП) запровадила інтерактивне навчання у сфері підприємництва (створення приватного бізнесу, розробка бізнес-плану, дослідження ринку, залучення коштів структурних фондів ЄС для підприємців, безпека праці у секторі МСП). ПАРП реалізує програму підтримки охорони промислової власності і виділяє кошти на оплату заявки на отримання охоронного документа на об'єкти інтелектуальної власності (квота підтримки на одну заявку – не менше 4 тис. злотих). ПАРП надає позики для фінансування інновацій (до 2 млн. злотих у розмірі 75% необхідних коштів) терміном до 10 років;

д) у 2007 році запроваджено програми Міністерства науки і вищої освіти Польщі: «Розробник інновацій» – з метою підтримки інноваційного підприємництва в академічному секторі; «Патент плюс» – для підтримки патентування винаходів, розроблених науково-дослідними установами. Крім цього, проект «Розробка моделі підтримки підприємництва у академічному секторі» передбачає підвищення ефективності використання інноваційного потенціалу для посилення конкурентоспроможності економіки регіону через впровадження програми підтримки підприємства в академічному середовищі та забезпечення передачі технологій із наукового сектору підприємцям.

З огляду на недостатнє фінансування інноваційної діяльності з державного бюджету в Україні, низьку активність вітчизняних підприємців у поданні заявок на залучення коштів з програм технічної допомоги ЄС корисним є досвід Польщі у розв'язанні фінансових проблем інноваційних підприємств. Зокрема, фонд регіонального розвитку виконує функцію фінансової інституції для підприємств малого й середнього бізнесу, тобто його підтримку через фінансування інвестиційних та інноваційних проектів.

Досвід провідних європейських країн доводить, що розвиток наукового та технологічного потенціалу залежить від інституційних факторів. Інституційні системи розвинутих країн утворили розгалужені структури та механізми їх підтримки, які забезпечують відносно низькі трансакційні витрати у ринковому середовищі. Тому розбудова розгалуженої та ефективної системи інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності в Україні сприятиме налагодженню цивілізованих відносин у цій сфері, розвитку ринку інноваційної продукції та забезпечить конкурентоспроможність країни на світовому ринку [10].

В Угорщині одним із факторів успішного на сьогодні становища є також державна політика розвитку малих і середніх підприємств, що зорієнтована переважно на досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни і задоволення попиту населення.

США, маючи найпотужнішу економічну систему, активно підтримує й розвиває малий бізнес, вважаючи його гарантом подальшого успішного соціально-економічного розвитку країни й конкурентоспроможності на світових ринках. Це підтверджується державною політикою США малого бізнесу, проведеною Адміністрацією малого бізнесу при Президентові США (АМБ).

АМБ перетворилася в найбільшого фінансового піклувальника малого бізнесу, що забезпечує гарантії за кредитами на суму понад \$46 млрд. і володіє його портфелем венчурних інвестицій на суму \$13 млрд. Це агентство також стало організатором національної інфраструктури з надання найширшого спектра ділових послуг малим підприємствам і координатором численних програм підтримки підприємництва [11, с. 194].

У США впроваджується програмне управління розвитком підприємництва. Так, відповідно до середньострокового стратегічного планування, Адміністрація малого бізнесу США розробила черговий п'ятирічний план розвитку малих підприємств в країні на 2008–2013 роки [12]. У цьому документі перераховані основні стратегічні цілі подальшого розвитку малого бізнесу і найважливіші напрямки удосконалення заходів державної підтримки, що забезпечують досягнення цих цілей. Стратегічний план розвитку малих підприємств на 2008–2013 роки відбиває прагнення вчасно підготуватися до нових викликів, що продукуються процесами глобалізації економіки, використовуючи накопичений досвід і ресурсні можливості, що розширилися.

У ході реалізації стратегічного плану розвитку малого бізнесу, щорічно підготовлюється звіт про результативність виконання довгострокових задач з метою внесення необхідних коректив для забезпечення досягнення поставлених стратегічних цілей. Таким чином, в Україні при впровадженні програмно-цільового управління розвитком підприємницької діяльності, необхідно враховувати специфічні риси ринкової економіки, тобто замість директив мають використовуватися економічні важелі та стимули, а також можливості узгодження інтересів держави, суспільства та підприємців.

Однак сьогодні в Україні програми підтримки і розвитку малих і середніх підприємств поступово перетворилися на набір типових заходів, щорічно здійснюваних державними і регіональними ор-

ганами без значущих кінцевих результатів, немає кореляції між впровадженням заходів цих програм і параметрами розвитку підприємництва. Таким чином, оцінюючи використання програмного підходу в розвитку підприємницької діяльності, можна констатувати ситуацію управлінської кризи. Тому необхідна нова методологія програмування розвитку малих і середніх підприємств за схемою «проблеми – цілі – шляхи – засоби» [13, с. 174].

В Україні перешкодами на шляху становлення малого і середнього підприємництва є відсутність стратегічного планування, слабка законодавча база; фіскальна податкова політика; дрібночиновницький «рекет» (при ліцензуванні, патентуванні тощо); моральні, психологічні бар'єри; недосконала фінансова політика держави. Бюджет, на жаль, не враховує потреб малого і середнього підприємництва. Такий стан справ штовхає підприємців йти на порушення закону, в «тіньовий» бізнес, уникати сплати податків тощо [14].

Окрім державної підтримки малих і середніх підприємств в економічно розвинутих країнах важливим напрямом є сприяння виробництву суспільно значущої продукції, а саме екологічно чистої. Необхідність державної підтримки аграрного сектору в ринковій економіці доведена досвідом західних країн, в яких склалися різноманітні форми, системи і методи цієї підтримки. Її рівень у країнах ЄС і Північної Америки значно вищий, ніж в Україні. Досвід країн засвідчує, що в процесі модернізації економіки пріоритетна роль належала державі. Вона чітко визначала об'єктивно досяжні цілі розвитку, завдання і шляхи їх вирішення, енергійно втручалася в соціально-економічні процеси. Головне місце серед форм протекціонізму в агропромисловому комплексі займають різні механізми підтримки цін на сільськогосподарську продукцію. На них припадає 75% сумарного еквівалента субсидій виробникам у країнах ЄС, 87% – Японії і близько

Рисунок 2. Заходи підтримки сільськогосподарських підприємств у розвинених країнах

Джерело: складено за даними [16, с. 68–70].

Таблиця 2. Порівняльна характеристика державної підтримки розвитку органічного сільського господарства в європейських країнах

Країна	Заходи державної підтримки виробників органічної сільськогосподарської продукції	% с/г угідь, що використовуються для органічного виробництва
Данія	Розробка та впровадження інформаційних та маркетингових послуг. Фінансова допомога протягом 3 років. Пільгове кредитування пріоритетним галузям, зокрема, тваринництву	5,3
Німеччина	Підтримка розвитку виробництв повністю позбавлених хімічних компонентів. Непрямі заходи стимулювання, відносно низький рівень фінансування конверсійних періодів	4,8
Австрія	Організація консультаційних центрів, сертифікації, реклами та маркетингових заходів, які фінансувались за рахунок держави	13,0
Швеція	Надання державних консультаційних послуг. Фінансова підтримка строком до 3 років. Акцент на охороні навколишнього середовища, скорочення шкідливих викидів в атмосферу	7,1
Швейцарія	Стимулювання екологізації луків	11,8
Чеська республіка	Державна підтримка є однаковою як для традиційних, так і органічних ферм, проте екологічно чисте сільське господарство отримує цінові переваги перед іншими виробниками	6,4
Фінляндія	Механізм конверсії до 8 років. Інформаційна підтримка (навчальні курси)	6,4
Норвегія	Конверсійний період до 10 років, протягом якого зберігається сума дотацій	4,3
Франція	Значне залучення державних коштів в органічну сферу та масове збільшення площ під даний вид господарювання	2,0

Джерело: складено за даними [18, 27–30].

50% – у США і Канаді [15, с. 34–35]. Фінансова підтримка в сільському господарстві розвинених країн здійснюється наступними заходами (рис. 2).

Тема екологічно чистої продукції в аграрному секторі у наш високотехнологічний час стоїть надзвичайно гостро. Звернемо увагу на те, що американці в один гектар ріллі в середньому вкладають \$500. Розвинені європейські країни – до 800 євро. Міндобрива, гербіциди, пестициди тощо дають жаданий вал «бездоганної» біомаси але їжею ці продукти вже назвати важко. Тож не дивно, що в багатих країнах поруч із звичайними гастрономами є гастрономи, де продаються харчі, вирощені з допомогою перегною і сидератів, замість пестицидів використовують систему сівозмін і попередників.

А отже, на сьогодні важливим питанням постає споживання екологічно чистих продуктів. Попередні дослідження показують, що нині в Україні вже є частина споживачів (жителі столиці та великих міст), які готові платити цінову премію за здорові продукти харчування [17, с. 55]. З цією метою необхідним є вивчити успішний досвід у провідних країнах ЄС (табл. 2).

Для порівняння: в Україні відсоток сільськогосподарських угідь, що використовуються для органічного виробництва, становить 0,6% від всієї площі сільськогосподарських угідь. Це свідчить про те, що органічне сільське господарство на сьогодні перебуває на етапі свого становлення. Польща володіє 17 млн. га сільгоспугідь і посідає за цим показником третє місце в Євросоюзі [19]. Виходячи з цього в стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій Польща основний акцент робить на екологічне землеробство.

Проблеми розробки стратегії розвитку аграрного сектору зумовлені необхідністю підвищення його конкурентоспроможності, особливо актуалізуються у зв'язку зі вступом України до

ЄС. Вивчення досвіду фінансової підтримки екологічного землеробства в Європейському Союзі, зокрема Польщі, є необхідним, оскільки ця країна поставила перед собою плани зайняти місце лідера на ринку екологічно чистих продуктів харчування в Європі. Вона є нашим сусідом і конкурентом на ринку сільгосппродукції. Слід зазначити, що Польща досить ефективно використовує кошти ЄС на розвиток сільських територій та аграрного сектору в рамках Програми розвитку сільських територій на 2007–2013 роки (PROW 2007–2013) [19].

Дослідження теоретичних засад та практичного досвіду методів державної підтримки підприємництва свідчить, що основне завдання державних органів влади – не тільки фінансова допомога, воно є значно ширше і полягає у створенні найбільш сприятливого економічного середовища, в якому здійснюється господарська діяльність суб'єктів господарювання. Перед державними органами стоїть завдання удосконалення механізму підтримки організацій та ефективного управління цим механізмом [20].

Висновки

Таким чином, світовий досвід державної підтримки підприємництва передбачає сприяння розвитку суб'єктів господарювання в різних сферах діяльності. Для України найбільш оптимальними шляхами державної підтримки підприємництва є:

- програми підтримки і розвитку малого підприємництва в Україні носять формальний характер. Виходячи з проблем функціонування суб'єктів господарювання та цілей, які необхідно досягнути у процесі державного регулювання економікою, пропонуємо розробити стратегічний план розвитку малого підприємництва, та звітувати про результативність його виконання;

- як наслідок світової фінансово-економічної кризи на сьогодні є недоступним отримання кредитів підприємцями через

високі вимоги та відсоткові ставки, а ті, хто раніше отримали, – не можуть по них розраховуватися. Світовий досвід застосовує програми мікрокредитування, надання доступних кредитів та застосування проектного фінансування, що передбачає участь банку у фінансуванні проектів інвестиційного характеру;

– виготовлення екологічно чистої продукції в аграрному секторі на сьогодні є нагальною потребою, оскільки споживачі зацікавлені у споживанні органічної продукції, тому є необхідність у підтримці розвитку сільських територій та аграрного сектору;

– в умовах нерозвиненості інноваційної інфраструктури в Україні, важливим є підтримка інноваційного підприємництва для посилення конкурентоспроможності країни;

– серйозною перешкодою на шляху становлення підприємництва є відсутність в Україні належного інвестиційного клімату. Тому потрібно здійснювати підтримку підприємництва через небанківські фінансові організації та ініціювання процесу створення в Україні позикових фондів та фондів кредитних порук.

Досвід розвинутих країн щодо підтримки підприємництва свідчить про створення сприятливого середовища для функціонування підприємств, що, в свою чергу, приносить позитивний результат у розвитку їх економіки.

Література

1. Булана О. державна підтримка підприємств реального сектора економіки в Україні в умовах її інтеграції у СOT і ЄС // Економіка України. – 2011. – №2. – С. 68–78.
2. Булана О. Тенденції зміни підходів до державної підтримки економіки у країнах Європи та уроки для України // Світ фінансів. – 2009. – №2 (19) – С. 149–154.
3. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.
4. Лічак Д.В. Щодо співвідношення прямих і непрямих засобів державної підтримки суб'єктів господарювання / Д.В. Лічак // Вісник господарського судочинства. – 2010. – №6. – С. 135–141.
5. Сиденко В.Р. Глобализация и экономическое развитие. – К.: Феникс, 2008. – 376 с. – С. 196.
6. Заярна Н.М., Гнат Н.А. Міжнародний досвід підтримки малого бізнесу та сучасні українські реалії // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.1. – С. 198–201.
7. Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.parp.gov.pl/files/74/81/380/9282.pdf>

8. Діяльність Євро Інфо Центрів у Польщі та Європі. Прес-служба Держпідприємництва 05.12.2006 Електронний ресурс www.dkrp.gov.ua/control/uk/.../category?cat_id

9. «Діяльність небанківських фінансових організацій у Польщі, що підтримують розвиток малих та середніх підприємств». Прес-служба Держпідприємництва 05.12.2006 Електронний ресурс www.dkrp.gov.ua/control/uk/.../category?cat_id

10. Обґрунтування напрямів розвитку інноваційного підприємництва з урахуванням світового досвіду. Регіональний філіал НІСД у м. Львові (І. Бабець, Ю. Полякова, О. Мокій) Електронний ресурс old.niss.gov.ua/Monitor/September/10.htm

11. Ляшенко В.И. Поддержка малого предпринимательства в странах Северной Америки: учеб. пособ. / В.И. Ляшенко, Т.Ф. Бережная; Луган. нац. ун-т им. Тараса Шевченко. – Луганск: Изд-во ГУ «ЛНУ им. Тараса Шевченко», 2009. – 364 с.

12. Стратегічний план розвитку малого бізнесу в США на 2008–2013 р. // Електронний ресурс – режим доступу: http://www.giac.ru/content/document_r_637427D1-B9EB-4633-A5B6-EC3CD6C6B5D8.html.

13. Шлафман Н.Л. Методичні засади формування регіональних програм підтримки підприємництва // Вісник економічної науки. – 2010. – №2. – С. 171–177.

14. Полешко А. Чи буде державна підтримка малого і середнього підприємництва дійовою? 18.04.2010 Електронний ресурс jurinfo.com.ua/index.php?

15. Рябенко Г.М. Державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників у країнах з розвинутою економікою / Г.М. Рябенко // Економіка та держава. – 2010. – №11. – С. 34–35.

16. Макаренко А.П. Наукові засади державного регулювання ринкової економіки у контексті його необхідності / А.П. Макаренко, Л.Ю. Мельник // Економіка та держава. – 2008. – №3. – С. 68–70.

17. Шубравська О. Ринок органічної продукції та перспективи його розвитку в Україні: Питання розвитку АПК / О. Шубравська // Економіка України / Мінекономіки України; Мін фінансів України та НАНУ. – К., 2008. – №1. – С. 53–61.

18. Берлач Н. Зарубіжний досвід державної підтримки органічного сільського господарства // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – №4. – С. 27–30.

19. Program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2007–2013. – Pomorska Izba Rolnicza. – Informator dla beneficjentów. – s. 243.

20. Інноваційна стратегія українських реформ / Гальчинський А.С., Гець В.М., Кінах А.К., Семиноженко В.П. – К.: Знання України, 2002. – 326 с.